Aan alle fractievoorzitters

Tjaskermolenlaan 1

3447 GE Woerden

Postbus 2051

3440 DB Woerden

T: 0348-75 35 00

E info@mboraad.nl

www.mboraad.nl

Woerden, 25 februari 2025

Geachte fractievoorzitter,

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 vraag ik namens de MBO Raad graag uw aandacht voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). In het regeerakkoord is er terecht veel aandacht voor het mbo. Tegelijkertijd spelen gemeenten minstens zo een belangrijke rol in het succes en de positionering van het mbo.

Het mbo heeft als enige onderwijsrichting in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) een wettelijke vastgelegde drievoudige opdracht. Die luidt als volgt:

1. ***Opleiden voor een beroep*** – het opleiden van vakmensen voor de arbeidsmarkt;
2. ***Opleiden voor vervolgonderwijs*** – het voorbereiden op doorstroom naar hbo of verdere scholing;
3. ***Opleiden tot goed burgerschap*** – het begeleiden van jongeren en volwassenen naar zelfstandige en betrokken deelnemers aan de samenleving.

Om die reden is het mbo onmisbaar voor een sterke lokale en regionale economie, sociale samenhang en gelijke kansen voor jongeren en volwassenen. Daarnaast is het mbo ook essentieel voor het behoud van jongeren in (krimp) gemeentes en instrumenteel voor de bereikbaarheid en infrastructuur van gemeentes.

Gemeentelijk beleid, in aanvulling op landelijk beleid, maakt daarin een belangrijk verschil. Wat gemeenten lokaal doen is bovendien van grote invloed op het studentenklimaat. Om die redenen roepen wij u daarom op om het mbo expliciet te betrekken bij uw collegeonderhandelingen, en om ook in de komende bestuursperiode structureel te investeren in een sterke samenwerking tussen gemeente, mbo-instellingen en regionaal bedrijfsleven.

Graag lichten wij vier onderwerpen toe waarop gemeentelijke betrokkenheid bij het mbo essentieel is:

1. Vroegtijdig Schoolverlaten (VSV)
Gemeenten dragen de primaire verantwoordelijkheid voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten. Het terugdringen van VSV is van groot maatschappelijk belang: jongeren zonder startkwalificatie lopen een aanzienlijk groter risico op werkloosheid, armoede en andere sociaaleconomische problemen. Met alle gevolgen en financiële consequenties van dien voor studenten en de gemeentes waarin ze wonen. Het nieuwe wettelijke kader (de Wet van School naar duurzaam werk) heeft de ambitie om VSV verder terug te dringen. Daarvoor is de leeftijd van jongeren die beoordeeld worden verhoogd van 23 naar 27 jaar. Als jongeren uitvallen willen we samen zorgen dat ze zo snel mogelijk weer instromen. Met name omdat we weten dat schooluitval vaak tijdelijk is. De school en studenten zijn daarbij het logische startpunt: met en dichtbij studenten, zodat signalen vroeg zichtbaar zijn en ondersteuning snel effect heeft. De mbo-scholen en vertegenwoordigers van studenten maken graag met gemeenten heldere afspraken over inzet van professionals, warme overdracht naar specialistische zorg en samenwerking binnen de regio.

2. Leven Lang Ontwikkelen (LLO)
Digitalisering, technologische ontwikkelingen, vergrijzing en de opkomst van AI veranderen de arbeidsmarkt en het leven van studenten in hoog tempo. Wendbaarheid, weerbaarheid en het vermogen om jezelf te blijven ontwikkelen zijn sleutelvaardigheden voor duurzame inzetbaarheid en maatschappelijke participatie. Leven Lang Ontwikkelen (LLO) wordt steeds belangrijker.

Het mbo speelt hierin een cruciale rol: via BBL-opleidingen en diverse scholingstrajecten leiden wij veel Nederlanders op voor (nieuw) werk. Daarom is het mbo ook kernpartner in de Regionale Beraden van de nieuwe werkcentra. Toch is LLO (nog) geen wettelijke taak van het mbo. Hierdoor wordt de bestaande mbo-infrastructuur onvoldoende benut voor alle werkenden en werkzoekenden die bij- of omscholing nodig hebben. Dat is een gemiste kans, zeker omdat mensen met een (risico op) afstand tot de arbeidsmarkt binnen het huidige LLO-stelsel aantoonbaar niet de scholingskansen krijgen die ze zo hard nodig hebben voor hun bestaanszekerheid.

Gemeenten dragen verantwoordelijkheid voor onderwijs aan mensen in een kwetsbare situatie. Samenwerking tussen gemeenten en mbo-instellingen is daarom noodzakelijk om deze inwoners de kans te geven zich te kwalificeren voor de arbeidsmarkt en zo aan het werk te komen, bij voorkeur op minimaal startkwalificatieniveau. Het mbo biedt hiervoor een stabiele, toegankelijke en praktijkgerichte infrastructuur in alle arbeidsmarktregio's. Wij roepen gemeenten op deze infrastructuur optimaal te benutten en, ondanks de stelselknelpunten, structurele (publiek-publieke) samenwerking te bewerkstelligen met het mbo.

3. Inburgering en taalonderwijs aan nieuwkomers
Gemeenten hebben een grote (wettelijke) verantwoordelijkheid voor volwasseneneducatie, inburgering en taalonderwijs aan nieuwkomers. Voor integratie en participatie van mensen die de Nederlandse taal nog onvoldoende machtig zijn is het essentieel dat zij het leren van taal- en andere praktische vaardigheden kunnen leren in de beroepscontext, onder de juiste begeleiding. Het mbo beschikt over een stevige, bestaande infrastructuur hiervoor in elke regio, met locaties, docenten, leerbedrijven en duidelijke routes naar werk of vervolgonderwijs. In verschillende gemeenten wordt al gewerkt met een aanpak waarbij gemeenten en mbo-instellingen direct samenwerken aan geïntegreerde trajecten voor nieuwkomers. Deze manier van werken zorgt voor betere kwaliteit, minder uitval en een snellere doorstroom naar werk of opleiding. Wij vragen gemeenten daarom om het mbo actief te betrekken bij volwasseneneducatie, inburgering en taalonderwijs aan nieuwkomers en om samenwerkingsvormen te kiezen die continuïteit en kwaliteit bevorderen. Daarmee ontstaat een stabiele route naar participatie en wordt de regionale arbeidsmarkt versterkt.

4. Verbinding met regionaal bedrijfsleven en arbeidsmarkt

Gemeenten vervullen een onmisbare schakelfunctie tussen mbo-instellingen, studenten, het regionale bedrijfsleven en de arbeidsmarkt. Een hechte samenwerking tussen gemeenten, studenten, mbo-scholen en het bedrijfsleven is essentieel om een stevige en toekomstbestendige arbeidsmarkt te realiseren. Dit geldt in het bijzonder voor regio's met krimp of arbeidsmarktkrapte. Alleen door gezamenlijk op te trekken kunnen we studenten en lerende blijvend perspectief bieden op een baan, een goed bestaan en hen blijvend binden aan hun regio. Daar kunnen gemeentes een belangrijke faciliterende rol in spelen. Het overeind houden van een passend en toegankelijk mbo-onderwijsaanbod is daarbij van groot belang voor zowel de leefbaarheid als de economische ontwikkeling van gemeentes en regio's. Investeringen van gemeenten, bijvoorbeeld in de bereikbaarheid van mbo-instellingen en/of sociale voorzieningen voor studenten, kunnen een belangrijke bijdrage leveren om belangrijk om deze ambities te bewerkstelligen.

Oproep: 'wethouder mbo' & lokale mbo-aanvalsagenda

Om het mbo de aandacht te geven die het verdient, roepen wij gemeenten die mbo instellingen hebben op om tijdens de collegeonderhandelingen van het mbo een aparte portefeuille te maken of die expliciet onderdeel te maken van de portefeuille onderwijs en om mbo studenten onderdeel te maken van het gesprek tijdens onderhandelingen. Daarnaast pleiten wij er bij gemeenten die mbo instellingen hebben voor om samen met mbo-studenten een **lokale aanvalsagenda voor het mbo op te stellen,** waarin concrete doelen en afspraken worden vastgelegd met regionale mbo-instellingen en studenten.

Inspiratieagenda gemeenten

Bij deze brief is een mbo-inspiratieagenda voor gemeenten bijgevoegd met voorbeelden van programma's, campagnes, initiatieven en samenwerking met het mbo uit verschillende gemeenten. Daar is niet altijd aanvullende financiering voor nodig, er staan tal van succesvolle initiatieven beschreven wat gemeenten kunnen doen om met het mbo samen te werken, te positioneren of instellingen/studenten te ondersteunen. Ik wil een aantal inzichten daaruit benadrukken:

1. *Herwaardering en gelijkwaardigheid van het mbo:*
Gemeenten zetten expliciet in op positieve beeldvorming van mbo en vakmanschap, het doorbreken van denken in 'hoger' en 'lager' onderwijs en publiekscampagnes.

2. *Structurele samenwerking in de driehoek: Gemeente – onderwijs – bedrijfsleven*
Gemeenten werken vanuit een publiek-private samenwerking (PPS-structuur) door bestuurlijke overleggen en stuurgroepen, gezamenlijke agenda's, actieplannen en regionale sectorale tafels en koppelen onderwijs aan maatschappelijke opgaven.

3. *Stages en praktijkleren als speerpunt*
In vrijwel alle programma's krijgt stagebeleid bijzondere aandacht: voldoende en betaalde stageplekken, proactieve aanpak van stagediscriminatie, verbeteringen in begeleiding en de gemeente als voorbeeldwerkgever die zelf meedoet.

4. *Doorlopende leerlijnen en vroege oriëntatie*
Meerdere gemeenten investeren in vroege kennismaking met vakmanschap: loopbaan oriëntatie in primair en voortgezet onderwijs, doe-dagen en snuffelstages en oriëntatie van tekortsectoren vanaf de basisschool.

5. *Volwaardig studentenleven voor mbo'ers*
Mbo'ers moeten mee kunnen doen met een volwaardig studentenleven. Door toegang tot studentenvoorzieningen, sport, introductieweken, studentenkaarten en studentenhuisvesting

Wanneer je de voorbeelden abstraheert, zie je een herkenbaar **"gemeentelijk mbo-model"** ontstaan:

1. *Regierol van de gemeente*: gemeenten doen weinig "zelf", maar organiseren regie, verbinding en samenwerking. Ze agenderen, verbinden, faciliteren en geven zelf het goede voorbeeld, o.a. door een minimumaantal stageplekken voor mbo'ers aan te bieden.

2. *Publiek-private samenwerking als fundament*: Alle programma's rusten op structureel overleg, gezamenlijke doelstellingen, gedeeld eigenaarschap en georganiseerde samenwerking, met expliciete aandacht voor het betrekken van studenten.

3. *Integrale benadering*: beleid combineert partners uit het onderwijs (incl. mbo studenten), de arbeidsmarkt en het bedrijfsleven.

Ik hoop dat de bijgevoegde voorbeelden u zullen helpen het mbo centraal te stellen in een nieuw College. In het verlengde daarvan zal de MBO Raad, na de formatie van colleges, een oriëntatiebijeenkomst over ontwikkelingen en lokale interventies voor het mbo voor gemeenten organiseren, gericht op nieuwe wethouders mbo en hun ondersteunende medewerkers.

Samen kunnen we ervoor zorgen dat het mbo een zichtbare en stevige plek krijgt in uw gemeentelijk beleid en daarmee bijdraagt aan een sterke, inclusieve en toekomstbestendige gemeente.

Met vriendelijke groet,

Adnan Tekin
voorzitter

Neem voor verdere vragen contact op met Public Affairs Adviseur Coen Pustjens;
c.pustjens@mboraad.nl of 06-24351967